

Lentitud, velocitat, cultura

“El senyor Sansot explica, i té més raó que un sant, que l’eslògan “més amunt, més de pressa, més lluny” ja no s’aplica solament als esports. Ara inspira les nostres polítiques culturals, quan la cultura, que és l’art dels revolts, de la disponibilitat, de les paraules i les passes perdudes, hauria hagut de seguir exactament el lema contrari: menys amunt, menys de pressa, menys lluny.”

Els meus amics de les edicions de La Campana, que el Nostre Senyor els ho pague com mereixen, m’envien els llibres savis i tranquils de Josep Maria Espinàs, on l’autor conta com camina amb sabatilles còmodes, i les terres que veu amb tanta calma, i la gent que troba pels camins. M’envien també, de tant en tant, algun altre llibre memorable, com ara aquest que tinc davant mentre escric, *L’art de viure amb lentitud*, que en francès es diu *Du bon usage de la lenteur*, perquè els francesos tenen una tirada permanent al tema dels usos de les coses, com ara l’ús de la vida en *La vie mode d’emploi*, la fantàstica novel·la, o no novel·la, del gran Georges Perec, el de l’obrador de literatura potencial, company d’il·lusionismes d’Italo Calvino. Molt oportunament, l’autor, en compte de detallar en la solapa del llibre quin ús ha fet de la seua vida, on va nàixer i quins llibres havia publicat abans, ens explica una biografia com aquesta: “Li agrada menjar bé, que vol dir unir la subtileza amb l’abundància. Les creacions de la nouvelle cuisine l’han deixat perplex. S’ho passa molt bé fabulant i parlant, i es creu ràpidament allò que explica. Voldria que el nomenessin ciutadà d’honor de Marsella, per on li agrada passejar i imaginar-se que entén l’armeni, l’àrab i l’italià. Quan se sent malencònic, es barreja amb la gentada dels hotels i de les estacions de tren. Té bona relació amb les pròpies misèries, que mai no són excessives.” O siga que l’autor, el senyor Pierre Sansot, és un home civilitzat, un home antic, que defensa com a bon ús de la vida l’art de beure vi amb moderació, mirant abans atentament el color del líquid blanc o negre (si és blanc, en un taulell de *bistrot*, si és negre a la taula de casa), l’art de caminar pel camp observant el creixement dels vegetals, i l’art molt més urbà de seure en un banc d’estació i mirar com passa la gent.

Més o menys, allò que havien fet sempre les persones de seny i de cultura, entenent que cultura no vol dir llegir molts llibres i visitar molts museus. El senyor Sansot explica, i té més raó que un sant, que l’eslògan “més amunt, més de presa, més lluny” ja no s’aplica solament als esports. Ara inspira les nostres polítiques culturals, quan la cultura, que és l’art dels revolts, de

la disponibilitat de les paraules i les passes perdudes, hauria hagut de seguir exactament el lema contrari: menys amunt, menys de pressa, menys lluny. Perquè l’activisme cultural –cultural oficial– també ha entrat en la cursa agitada de les màquines, com els ordinadors que han de fer-ho tot més de pressa (el que jo gaste és massa lent, tarda a engegar-se alguns segons més que els més ràpids: jo sóc molt antiquat), com els atletes que es mesuren en fraccions de segon, com els cotxes que poden fer més dos-cents quilòmetres per hora quan el límit legal són cent trenta, com els trens d’altíssima velocitat que són l’única inversió per a la qual no hi ha límits: no l’educació, no la fam d’Àfrica, no la ciència i les lletres, no els paisatges, ni els pobres, ni els llibres: només la velocitat.

L’embalament de la cultura significa, diu el llibre, mesurar-ne els progressos pel nombre dels que pretesament hi accedeixen, treballar amb presses o precipitadament, carregar els programes, cedir al mateix acarnissament amb què explotem la terra, multiplicar els festivals, en comptes de mostrar-nos més modestos pactant amb la lentitud del temps social i la diversitat dels trajectes individuals, tenint en compte el silenci, la solitud, el retraïment. I afegeix: explorar els recursos infinits de la humanitat, anar a la caça i captura de les terres desconegudes i els guarets, avaluar anualment el rendiment, obtenir-lo i comparar-lo amb els guanys esperats, muntar observatoris per dominar el conjunt del paisatge cultural i enviar un comando allí on se sospite desídia o traïció per part dels enginyers-animadors i indiferència per part de la població..., tot això no ens recorda potser l’esforç gegantí que hem fet per colonitzar els oceans i els continents, per construir ponts i autopistes, per augmentar el rendiment del blat de moro i dels pollastres, per empènyer suaument a la jubilació els últims pagesos amb un moviment que ells no consideren necessari? Té tota la raó el senyor Sansot: si la cultura també és velocitat i quantitat, vol dir que el que compta són els centenars de milers de persones que visitaran tal nou museu o magna exposició, dividits pels escassos minuts que cada visitant li dedica. És un exemple perfecte: és brutal, és real, i així és com són les coses.